

Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení v Praze s podporou EU: neefektivní skoro polovina posuzovaných projektů, přínosy jsou nejasné

Tisková zpráva ke KA č. 18/33 – 8. 4. 2019

Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ) prověřil evropské prostředky rozdělované hlavním městem Prahou na boj s chudobou a na sociální začleňování v letech 2014 až 2017. Jednalo se o jednu z prioritních os operačního programu Praha – pól růstu ČR. Celkem tvoří rozpočet této osy s možností čerpat peníze až do roku 2023 přes 1,3 miliardy korun a zhruba polovinu hradí fondy EU. NKÚ se zaměřil na to, jak hlavní město tuto podporu řídí a rozděluje. Zkontroloval také 22 projektů u 17 příjemců dotací za téměř 119 milionů korun. Kontroloři prověřili nejen dodržování právních předpisů, ale také to, zda jsou projekty účelné a efektivní a zda má program v boji s chudobou a k sociálnímu začleňování průkazné přínosy. Ve všech těchto oblastech zjistil NKÚ nedostatky.

Hlavní město Praha nestanovilo ukazatele, podle kterých by mohlo sledovat, jak je program úspěšný, tedy s jakým cílem a výsledkem přispívá k řešení chudoby a sociálního začleňování. Město sledovalo spíše počty výstupů projektů, jako jsou počty zařízení, která poskytují služby, nebo počet lidí, kteří je využívali, i když nemusí vždy patřit mezi ohrožené. NKÚ proto pozitivně hodnotil postup několika příjemců. Ti nad rámec svých povinností, které jim Praha stanovila, sami systematicky vyhodnocovali přínos svých činností k řešení situace klientů. Jednalo se například o organizaci, která pomáhá začlenit osoby po návratu z výkonu trestu, nebo organizaci, která pracuje se ženami bez domova.

Město pravděpodobně nedosáhne cílových hodnot některých ukazatelů, které si v operačním programu stanovilo. Jde například o to, že Praha s velkým rozdílem nesplní předpokládané počty budovaných zařízení k posílení sociální infrastruktury. Do listopadu 2018, tedy asi do poloviny programového období, vzniklo z celkového počtu 112 plánovaných zázemí pro služby a sociální práci pouze jedno. Sociálních bytů mělo za peníze z programu vzniknout 137, do listopadu 2018 získal podporu jeden projekt na čtyři byty.

NKÚ v této souvislosti také upozornil, že hlavní město rozdělovalo podporu poměrně jednostranně. V průměru devět z deseti projektů se týkalo kulturně komunitních center a sociálních podniků. Podpora pro další oblasti, jako jsou například azylové domy a sociální byty, byla naproti tomu pouze okrajová.

Kontroloři také upozornili na paradox, že podpora Prahy pro sociální podnikání probíhá za výhodnějších podmínek ve srovnání s podporou na podobné projekty, kterou rozděluje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Situace na trhu práce v Praze je přitom lepší než ve většině ostatních regionů.

Sociální podniky dotované Prahou mohly obdržet podporu na zaměstnávání cílových skupin občanů, které byly širěji vymezené. Navíc mohly získat dotaci až na 100 % způsobilých výdajů a nemusely se na nich podílet vlastními prostředky. Všechny čtyři kontrolované

sociální podniky měly také problémy se zajišťováním plánovaných aktivit nebo s dosažením předpokládané výše tržeb.

Kontroloři dále zjistili, že schvalování projektů ze strany hlavního města Prahy nebylo efektivní. Na posuzování žádostí má město 7 měsíců, ve skutečnosti ale proces trval 11 až 18 měsíců, a to i u výzev, kde bylo třeba jen 10 žadatelů.

NKÚ také zkontroloval 22 projektů a 60 % z nich vyhodnotil jako účelné nebo jen s mírnými nedostatky. U 40 % zjistil, že jejich přínos k sociálnímu začleňování a k boji s chudobou byl jen omezený. Některé z nich pak nemělo město podle pravidel programu k podpoře vůbec vybrat. Ještě o něco slabší byl výsledek u efektivnosti projektů, tedy porovnání přínosů s vynaloženými prostředky. Efektivní nebo jen s mírnými nedostatky byla podle kontrolorů jen lehce nadpoloviční většina – 55 % projektů.

Jako neúčelné a neefektivní označili kontroloři některé z projektů sociálního podnikání. Podobně kriticky NKÚ vyhodnotil dotaci města ve výši přibližně čtyř milionů korun pro příspěvkovou organizaci hlavního města Prahy na vznik nového terénního programu pro lidi bez domova. Za tyto peníze nakoupila organizace tři terénní vozidla. Jenže program, který dostal podporu, není nový, funguje už řadu let a ani se nezvýšila kapacita služby. Ta zůstává stále na stejném počtu klientů. NKÚ vyhodnotil jako neefektivní také dotaci zhruba dva miliony korun jedné městské části na rekonstrukci jejího objektu. Rekonstrukce ale začala již rok před podáním žádosti a v době uzavření smlouvy o financování projektu byla již téměř dokončena a financována z jiných zdrojů.

Některá z pochybení u poskytovatele dotací nebo jejich příjemců vyhodnotil NKÚ jako podezření na porušení rozpočtové kázně.

Odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad